

треба да добије положај у друштву сличан положају инжењера, лекара, адвоката и судије, јер то заслужује.

Наша земља још увек стоји пред геометарским операцијама већег обима. Неопходно је стога у геометарској струци имати потпуне стручњаке, а мора непрестано да се спроводи напредак геодеске технике као и њене власничке администрације. Геодезија је државно-економска чињеница. О њој се првенствено мора водити рачуна.

З а к љ у ч а к .

Пространство и пракса геодезије доприносе олакшању администрације и спровођењу како техничких тако и власничких дисциплина. За овај је посао битно имати довољан број квалификованих и пожртвованих заступника, потпуно способних за разумевање свих оних фактора који Геодезију и њене помоћне науке (власничко право и т. д.) чине савременом и насушном потребом једнога културнога народа. Тада ће тек моћи сви принципи Геодезије допринети материјалном побољшању нашег, уједињеног, Југословенског народа. Иначе, без успешних неимара на Геодеском пољу неће се моћи Југословенске финансије темељито изградити, јер је Катастар са регистрима (баштинском књигом) т. ј. Грунтовником тај основ на коме треба промет да почива, и да буде потпуно осигуран.

Geom. *Dimitrije Milačić*

„SATURN“

Popularna i stručna revija za astronomiju, meteorologiju,
geodeziju i geofiziku

Ove godine naša je naučna literatura dobila još jedan odličan i koristan prilog: reviju »Saturn«, koju izdaje prvo i jedino Astronomsko društvo u Jugoslaviji. Osnivač ovoga časopisa kao i osnivač astronomskog društva je g. Đorđe M. Nikolić, odgovorni i glavni urednik »Saturna«, a pored njega reviju uređuju i g.g. F. Dominko, Dr. V. Grujić, M. Radošević.

Ako sistematski razgledamo dosada izašla prva četiri broja zapažamo, da je revija svakim brojem sve bolja, ona je u svakom smislu odlično opremljena, kako u tehničkom pogledu tako

isto i po publikovanim člancima. Cilj »Saturna« je u prvom redu da popularizuje i naučno obrađuje astronomiju, kraljicu svih nauka. Ipak, iako ova revija nosi čisto astronomsko ime, iako je izdaje Astronomsko društvo ne treba zaboraviti, što na ovom mestu ističemo da ova revija propagira i naučno obrađuje i sve druge nauke koje su srodne astronomiji ili sa kojima je u kontaktu, kao meteorologiju, geofiziku, geodeziju, koja u prvom redu interesuje naše čitaoce.

Uredništvo »Saturna« ima vrlo dobar izbor saradnika iz svih oblasti nauka koje tretira u svom časopisu. Stalni saradnik za geodeziju je g. Nikolaj P. Abakumov, prof. univerziteta iz Zagreba, koji je »Saturnu« poslao lep broj interesantnih članaka. Do sada je »Saturn« iz geodezije objavio »Točnost određivanja pravca meridijana po korespondirajućim visinama zvezda« (br. 1; ovaj članak sa člankom g. Abakumova, koji mi donosimo u ovom broju čini idejnu celinu), a zatim, počev od II broja »Saturn« donosi u nastavcima »Konformna poprečna policilindrična projekcija« (Gauss—Krügerova projekcija meridijanskih zona) delo našeg geodetskog stručnjaka g. Abakumova. Ovo delo g. Abakumova veoma jasno i precizno i kako kaže sam g. Abakumov: »Cilj ovoga dela je bio, da uspostavi tačnu i jasnu vezu između Krügerovih radova. Za svaku od formula spomenutu u Krügerovom delu od 1919 dati su detaljni izvodi na osnovu metoda izloženih u njegovu delu od 1912 god.« Ovo je delo potrebno svakom geodeti iz razloga što se ova metoda i praktično sprovodi kod nas, te je i to razlog više da naši čitaoci budu pretplatnici ove dobre revije.

Pored geodezije »Saturn« donosi redovno u svakom broju i članke iz meteorologije. Do sada su iz meteorologije objavljeni ovi članci: »Golfska struja i zime u Evropi«, »zaštita od grada« oba od g. Radoševića i »uzrok vremenskih promena« od majora g. Đurića, šefa metereološke službe. Od idućeg broja »Saturn« će donositi i celokupan meteorološki pregled u toku jednog meseca što je od velikog značaja.

Najinteresantniji deo »Saturna« čine odlični članci iz astronomije. »Saturn« je u ova prva četiri broja izneo znatan broj čisto popularnih članaka. Vredno je istaći sledeće članke: »spektralna podela i evolucija zvezda« u kome Dr. Grujić sa puno slikovitosti opisuje rađanje, razvoj i umiranje zvezda, ogromne temperature, koje vladaju na zvezdama oživljuju maštu čoveka. Članak, Đ. Nikolića »Da li se vasiona proširuje«, jedini članak

koji je do sada izneo ovu tezu u Jugoslaviji i koji upoznaje čitaoce sa čuvenim teorijama Einsteina, De Sittera, Laimetra. Članak, Dr. Žardečkog »o obliku nebeskih tela« u veoma jasnim i popularnim potezima upoznaje čitaoce ne sa manje no sa zakonima hidromehanike t. j. sa oblicima nebeskih tela upoznajući čitaoce na vrlo pristupačan i lako razumljiv stil, kako postaju nebeska tela. Dr. Dominiko u tipičnim člancima »o svetlosnom pritisku« na jasan i živ način upoznaje čitaoce sa osnovnim zakonima fizike svetlosti i njenog pretvaranja u energiju. Franjevac, O. Talića govori »o prvom merenju obima zemlje«, N. Janković, vrlo jasno i koncizno govori o rotaciji zvezda. Tu su još i članci »Period Sunčevih pega i ljudski život« (g-dica Baljić), »O sastavu Zemljine kore i kosmički zraci« (g-dice Dimitrijević). »Saturn« redovno donosi »Astronomske večeri« od Kleina, koje za »Saturn« prevodi Đ. Nikolić, prevodilac knjige A. Einstein »O specijalnoj i opštoj teoriji relativiteta«.

Poslednji broj (4) donosi i jedan nov članak Đ. Nikolića »O novama, povodom otkrića Nove Herculis« gde u jasnim i opštim potezima govori o postanku novih zvezda. Tu iznosi razne teorije o sudaru zvezde i zvezde, sunca i planete i sto drugih katastrofa koje se odigravaju na pozornici vasiona.

Pored ovih članaka »Saturn« donosi redovno izgled neba u svakom mesecu sa naznačenjem najlepših pojava na nebu (vodi P. Emanuel) zatim donosi novosti iz svih nauka koje u reoviji tretira. Ove novosti su veoma korisne za svakog koji se interesuje za nauku, jer »Saturn« redovno izveštava čitaoce o poslednjim događajima na nebu i uopšte u nauci.

Vredno je istaći, da je Astronomsko društvo kroz »Saturn« ustalo u odbranu nauke od nerada, čime je dalo jasnu liniju svoga delovanja, a iznoseći konkretno šta znači raditi nauku. Ovo se najbolje vidi iz članka Đ. Nikolića »Položaj astronomije i njena potreba« gde se kritikuje, da do sada kod nas nije ništa urađeno na polju astronomije, da opservatorija u Beogradu koja košta 60,000.000 dinara nije dala do sada nikakvih naučnih rezultata (o tome su pisale opširno i novine).

No ipak ne treba misliti da »Saturn« napada bilo opservatoriju bilo njenog upravnika Dr. Miškovića. Ja sam potpuno ubeden, da je to potpuno opravdana kritika ili bolje samo jedan kratak prikaz onoga što su kazali mnogi članci dnevne štampe; jer znamo da je do sada izašlo mnogo članaka o opservatoriji.

Iako su svi ti članci bili kompromitujući za jednu opservatoriju, ipak nisu nikad demantovani. Sećamo se živo, kako je Gligorić u članku »Iza dekora zvezdarnice« (Politika 25-V-34) strašno napao opservatoriju što ne radi, što instrumenti rdaju, zbog »gransenjerskog komoditeta«, zgrade koje pucaju zbog rdavog terena ili što su »fušerski« radene. Upravnik opservatorije Dr. Mišković nije odgovorio, ali je odgovorio na članak Gligorića graditelj opservatorije, da zgrade nisu fušerski radene, ali ovaj odgovor preduzimača i ćutanje upravnika još jače potencira odgovornost g. Miškovića. Dr. Mišković nije odgovorio ni na članak u zagrebačkim »Novostima« (17-IX-34) gde se iznosi da opservatorija zaraduje na »Nautičkom Godišnjaku« i »Godišnjaku našeg neba«. Isto tako znamo da je u martu 1934 u Narodnoj skupštini poslanik g. Tonić, napao opservatoriju da ima udobnosti veće nego predsednik vlade, i da opservatorija nije organizovala rad (vidi Leskovački glasnik, br. 12, str. 3). Kad se sve to ima u vidu ne može se misliti, jer nije logično da »Saturn« vodi kampanju, jer je baš članak g. Nikolića tolerantan i blag, jer podjednako kritikuje i Beograd i Zagreb (ovde toliko nema prava i bio je suviše strog).

No stav »Saturna« je revolt mladih i nacionalno izobraženih ljudi, čiji se rad koči i za svakog ipravnog čoveka linija »Saturna« je opravdana, jer omladina mora da obeleži ono što ne valja zbog svoje časti pred budućim generacijama, jer nije destruktivnost, ako čovek nije pasivan. Jer vidite g. Nikolić piše da je nebo posmatrano jedino na Jadranu. Zagreb otvorenije piše da se u Beogradu ne posmatra, ali šta biva? Beogradsko »Vreme« donosi članak »O večitom posmatraču neba« g. Miškoviću, gde ima izjava i g. Miškovićevidih, ali tu se ništa ne demantuje, tu se opservatorija samo reklamira i ima jedan smešan paradoks, jedno izbegavanje, jer kad saradnik Vremena pita g. Miškovića, da li je na opservatoriji posmatran Nova Herculis upravnik odgovara, da se ona može vdeti i golim okom (u Beogradu je bilo tada oblačno, koliko mi je poznato).

Nalazim, da je zbog svega ovoga »Saturn« vrlo pomirljiv i da njemu nije stalo da napada, jer zna, da ga Univerzitet ne bi potpomagao.

Ipak postoji jedna žalosna pojava, a to je da se u »Saturnu« do sada nije nikako pojavio Dr. V. V. Mišković, redvan prof. astronomije i upravnik opservatorije (izdaje Godišnjak našeg neba državno i privatno izdanje, nautičke efemeride),

koji bi apsolutno morao ne samo da piše u ovoj reviji, već i da potpomaže i propagira, ako mu je stalo do toga da se astronomija razvija. »Saturn« izdaju, kako nam izgleda mladi astronomi, pa je zato više za žaljenje da u »Saturnu« ne čitamo i članke prof. g. V. Miškovića, koji bi se morao da stara za napredak astronomije.

Najtoplije preporučujemo čitaocima našeg časopisa da budu pretplatnici revije »Saturn« jer time imaju i ličnu duhovnu korist a time će potpomoći i ovo mlado Astronomsko društvo i reviju »Saturn«, koja daje odlične članke.

»Saturn« izlazi svakog meseca na 32 strane, formata 17×25 na finoj hartiji, sa mnogim fotografijama neba i crtežima. Pretplata iznosi godišnje din. 60.—, polugodišnje 35.—. Pretplatu slati na poštanski ček br. 57011 ili na adresu uredništvo »Saturna« Beograd, Miloša Pocerca br. 16.

Наплата таксе за копије плана

Неколико речи из реферата г. **Мартинића**, по питању тачке пете резолуције. „Копије плана“. Како у крајевима где је раније извршен кат. премер, није у сагласности стање у природи са стањем у мапама. Дешава се да цив. геометар мора узимати по неколико пута податке, и сваки пут платити таксу за набавку једног истог плана. Ради илустрације изнећемо случај са територије бивше Босне и Херцеговине.

Катастарски премер на територији бивше Босне и Херцеговине застарео је, графичког је порекла и рађен поглавито у војничке сврхе, од војних лица и као такав, обзиром на терен у веома брзом року је довршен. Кад се узме к томе још неповољно мерило 1 : 6250 у коме је детаљ приказан, те методе, које су код снимања биле су допуштене, (за неке дужине корачања мера, Шритмас), онда није тешко докучити, да ће у оваквом елаборату погрешке, па и оне грубе бити врло честе и далекосежне. Геометар који има да ради на темељу ових мапа код увиђаја на терену често долази у положај, да ради једног незнатног извида мора обавити измеру већег броја парцела, целе једне првобитно снимљене групе. Како је и терен обично нераван и купиран, парцеле

неправилне са сасвим случајним међама најразноврснијих облика (никад никаква аграрна операција није провађана), онда није тешко појмити, с каквим потешкоћама се геометар бори, да обављајући њему потребни премер, задовољи своју савест и да поступи по правилнику предвиђеним прописима за овакве случајеве.

Од својих 92 рада, један цивилни геометар са територије Босне и Херцеговине морао је да у 39 случајева пријави исправак лика или исправак површине, дакле 42% свих случајева. Код оваквог стања врло је неправедна примена тарифе на податке и копије које цивилни геометар мора да прибави ради пословања на терену. Зато говоре следећи разлози:

1. Кад је већ издавање копија са државних мапа стављено од стране државе на комерцијалну базу, мора и квалитет продане робе (копија) бити беспрекоран и у извесном односу са плаћеном ценом. Ако је горње тачно, да те копије у 42% случаја не ваљају следи да им је цена неправилно наплаћена и требала би купцу робе (цивилном геометру) које је установио да роба не вреди, бити повраћена, — а то није нигде предвиђено.

2. Осим горњег основног трговачког начела у томе питању између државе и цивилног геометра постоји један извесан реципроцитет у услугама, али, не у наплати. Држава наплати цивилном геометру своју услугу што му је дозволила да копира старо стање на мапи, и то једно погрешно и нетачно стање, али цивилни геометар бесплатно да чини услугу држави тиме, што сними право стање на терену и предаје такав тачан план држави бесплатно, и то не само поседа свог клијента, него и других околних поседа и парцела, које га се ништа не тичу и зато му нико ништа не плаћа.

3. По члану 69 правилника VII део II цивилни геометар, који има задатак и интерес да сними парцелу А., у колико наиђе на нетачност, мора снимити и приказати и околне парцеле В. С. Д. . . па то може исправно у мапу уклопити значи да мора набавити и копију од свих парцела В. С. Д. . ., које му заправо ништа не требају и који му издатак нико и никада неће надокнадити.

4. Катастар у Б. и Х. је дотрајао и у најскорије ће га време заменити нови премер. Према томе цивилни геометар,

који плати таксе за данас постојеће планове доћи ће, колико сутра у положај, да мора поново плаћати таксе за нове планове из новог премера.

Ово је неколико разлога који говоре о стварној неправедности и нелогичности наплате за копије цивилног геометра по Тар. IV али уз ове има и других разлога који су за катастарску службу такође од немале важности.

Губи се на времену, разнолико тумачење тарифе и одакле резултирајући неспоразуми, и могућности злоупотребе. Сви ови разлози упливишу лоше и на катастарску службу и на срдчан и колегијалан одношај колега у државној служби са цивилним геометрима. Ево примера: Један цивилни геометар са подручја Б. и Х. наручује од катастарске управе неке копије, за 3 месеца катастарска управа сачињава копије, али тарифу рачуна за $2\frac{1}{2}$ пута скупље.

Пошто је у питању знатнији износ, и ради једног самог принципа, цивилни геометар приговара тарифном ставу и жали се Финансијској дирекцији. Након 13 месеца добива цивилни геометар позитивно решење на своју жалбу и копије, али посао, за који је цивилни геометар те копије набавио, већ давно није више актуелан. Ко је томе крив? Има примера и сукоба бруталних, који тангирају реноме и част појединца и струке, и који никако нису у сразмеру са користи од цивилних геометара плаћених такса. На основу свега изложеног, тражење укидања таксе за копије плана, није само интерес цивилног геометра већ и интерес саме државе, што дође до таквог плана. Поред тога наплата ове таксе иде и на уштрб самог квалитета рада.

Претставка удружења Југословенских инжењера и архитекта на ф. Министра финансија.¹⁾

Господине Министре!

Удружење југословенских инжењера и архитекта слободно је, јер сматра то својом дужношћу и задатком, да Вам скрене пажњу на извесне чињенице које се тичу рада у Одељењу катастра повереног Вам Министарства као и на нека општа питања геодетске праксе у нашој држави.

У Удружењу инжењера и архитекта чланови су инжењери који успешно раде у разним гранама државне, самоуправне и приватне службе (у Одељењу катастра, код железница, хидротехничком одељењу Мин. грађевина, код банских управа, у општинској служби, у водним задругама, као наставници и асистенти средњих техничких школа и техничких факултета, у приватној пракси радећи на комасацијама, премерима, парцелацијама, ...). С обзиром на то, Удружење је стручан и компетентан форум да даје примедбе и мишљења по свим питањима техничке администрације и праксе односне струке.

У овој претставци немогуће је детаљно све образложити, па се Удружење стога ограничава само на то да Господину Министру скрене пажњу, да персонална политика, техничка администрација и пракса у Одељењу катастра нису задовољавајуће и да треба много што изменити.

Ово Удружење сматра, да досадашње методе рада нису задовољавајуће и нада се да ћете узети у разматрање погледе и оправдане жеље Удружења у циљу унапређења послова, подизања струке и упрошћења и појефтинијења техничке администрације и праксе у Одељењу катастра.

1) По своме циљу, катастар земљишта израђен на основу премера треба да да: положај, границе, облик, површину, класу и културу парцеле. С обзиром на тај циљ катастарски

¹⁾ Ради тачног обавештења свих чланова нашег Удружења, доносимо предњу претставку Удруж. Југос. Инжењера и Архитеката с напоменом да се са истом у свему не слажемо, да ћемо током времена дати свој одговор и коментар. Што се тиче критике извршених радова у Одељењу катастра до данас, став нашег удружења је познат, ми ћемо задржати себи право, да остане говоримо, након тога, што сматрамо да су првобитно позвани досадашњи руковаоци радова да даде одговор.

планови и операти рађени у фискалне сврхе не захтевају тако скупу методу снимања, каква је усвојена у Одељењу катастра. Та метода може се оправдати само ради постигнућа техничког циља, да планови послуже за детаљно пројектовање (путетева, канала, жељезница, регулације градова, мелиорације, . . .) и као подлога за земљишне књиге.

Међутим у те техничке сврхе не могу се употребити. И поред високе цене коштања катастарских радова које сноси држава, пракса и услови под којима се извршују ови радови и услови под којима ради особље такви су, да ни издалека нису постигнути они циљеви који су чл. 1 и 6 Закона о катастру стављени у дужност институцији катастра.

Када је с обзиром на постигнуте резултате задовољена само пореска сврха, намеће се питање, није ли онда целисходније извршити катастарски премер на још јефтинији, бржи а приближно исти начин, који би исто тако послужио само за пореске сврхе, што је и садашњим постигнуто.

На овај начин како се сада ради, постигнуте привидне у скоро време скупо ће стати државу као и самоуправне власти, корпорације и слично, када исте буду присиљене да накнадним и посебним премеравањима и снимањима надокнаде све недостатке садашњег катастарског премера, а то ће се брзо показати приликом претстојећих извођења јавних великих радова, мелиорација на великим површинама, градњи путева, жељезница и т. д.

За катастар су најважније међе које пре снимања треба да су обележене трајним белегама, а то нигде није учињено. Катастар без међа није катастар те је сав рад овако извршен провизориј и расипање новца.

2) Премда су градови и варошице дужне да изврше премер и израду ситуационих планова о своме трошку, Одељење катастра конкурише приватним предузећима те врши премер чак и градова и варошица у својој режији. (Пример: Ваљево, Пожаревац, Крагујевац, Шабац, Скопље, Битваљ, Ниш, Охрид и т. д. . . досада око 70 градова и варошица). Тиме се кочи приватна иницијатива; држава подноси веће трошкове (скоро двоструко) око премера него што стварно наплати а због тог непотребно узетог баласта, мора се држати већи број државних чиновника-геометара на терет државног буџета, који би иначе радили као предузимачи.

3) По чл. 4 и 6 Закона о катастру земљишта, катастар-

ски планови градова и варошица треба да послуже као основа за све могуће техничке радове (пројекат регулације са парцелацијом или комасацијом градилишта, разни урбанистички пројекти, пројектовање и извршење водовода, канализације . . .). Све то императивно захтева, да катастарским премером у градовима руководе службеници, стручњаци, који су квалификовани и стручно способни да схвате циљ и значај поменутих техничких проблема. То мону бити само и инжењери и њих само и искључиво треба постављати за руковооце премера у градовима.

4) Министарство финансија Одељење катастра донело је Уредбу број 95420/V-929, по којој предузимачи овл. цив. инжењери и геометри могу предузимати извршење премера и израду катастарских планова и операта. Сама Уредба по себи значи увлачење приватне иницијативе и смањење личних расхода у државном буџету. Поред тога даје се могућност упослењу, а од предузимача се могу добити одлични операти, као што је случај са катастарским плановима и оператима к. о. Лисовић коју је снима предузимач и која је најбоље израђена од свих општина досада, те се не може рећи да по државу није корисно издавати премер појединих општина предузимачима. Са тога гледишта Уредба се може поздравити и треба настојати да се што више увуче приватна иницијатива у те послове.

Међутим, иако је донело ту Уредбу која је тако корисна, Одељење катастра кочи њену примену на тај начин, што је максимирало цене (90 динара по хектару). Због тога нико не може да предузима те послове, те је сама Уредба мртво слово на папиру. Одељење катастра не рачуна инвестирани капитал у инструменте, плате и пензије државних службеника, а и да се то не узме у обзир, много више коштају извршени послови, јер је апсурд тврдити да се премер може извршити и израдити операт и планови по цени од дин. 90.— по хектару.

Те радове као и све друге јавне радове треба издавати на лицитацију најповољнијем поиуђачу и ко испуни услове по Закону о држ. рачуноводству. Не оправи ли се то, нико не може предузимати те послове, а то је штета и за државу и за предузимача као и привреду о чему нарочито сада при оваквим економским и привредним приликама треба водити рачуна.

Па и код самог пријема планова и операта, Одељење катастра није поступало објективно и непристрасно. При контролисању извршених радова од стране предузимача стављају се скоро немогући услови, док за родове које су извршили државни органи, нема ни помена о тој врсти контролисања. Дакле извршене катастарске радове, планове и операте треба под истим условима примати, истим методама испитивати њихову тачност и исправност, без обзира да ли је то радило Одељење катастра или предузимач.

5) За комасације сеоских поседа — један од најважнијих економских проблема — уколико данас за њихово извршење постоји финансијска могућност, важи стари Закон о комасацији 1902 (постоји пројекат Закона о комасацији, по коме су Удружење и Инжењерска комора дали своје мишљење Министарству пољопривреде).

По установама старог закона није предвиђено, да уз комасацију екстравилана буде снимљен и интравилан, те да комасациони планови и операти буду у ствари нови катастарски операт који ће показивати ново, фактично катастарско стање читаве општине. Велики је губитак и техничка сметња накнадно снимање интравилана, те треба док се не донесе нов закон, апсолутно то даље спречити. Поред тога не допуштати да се комасације изводе без мелиорација тамо, где су оне потребне.

Према пменутом закону комасациони поступак може бити поведен, ако постоји сагласан захтев — интересант који сами бирају предузимача за извршење комасације. Цене извршења тих аграрних операција тако су ниске данас и интересенти слабо могу плаћати, да је скоро немогуће предузимати те послове. Одељење катастра уместо да помаже њихово извршење, оно их још омета тиме што је, противно законским одредбама, преузело на себе право да не одобрава уговоре састављене између интересената и предузимача односно, да ставља примедбе на погођену цену и да смањује погођене цене.

Комасација поседа није само технички геодетски проблем већ и економски, социјални, правни и техничко-конструктивни (пројектовање и извршење путева, канала, малих мостова и пропуста). Због тога је Министарство финансија дужно настојати да се и послови поверавају само стручним и квалификованим предузимачима који су се специјално

спремали за решавање тих геодетско-културнотехничких проблема.

6) По Правилнику Министарства грађевина инжењери свих струка полажу државни стручни инжењерски испит било из које гране своје струке, а положени испит даје им опште право праксе из читаве струке и то: ако кандидат положи чиновнички испит стиче право на вршење приватне праксе после пет година проведених у државној служби, чим напусти државну односно самоуправну службу.

За инжењере геодезије и културтехнике постоји у томе једна неразумљива и неоправдана аномалија. Наиме, да би стекао право приватне праксе геодетско-геометарске струке, треба му претходна трогодишња (у Министарству грађевина двогодишња) пракса и да полаже испит по Уредби 1100/932, који ипак не може полагати док је у служби. За право приватне праксе из комасација треба му још двогодишња пракса из комасација и положени испит (који такође не може полагати док је у служби). За право вршења култур-техничке праксе, треба му још двогодишња пракса из култур-технике и испит положен у Министарству грађевина. Дакле, да би стекао право приватне праксе из читаве струке, треба да положи два испита у Одељењу катастра и један испит у Мин. грађевина и да укупно има осам (8) година праксе. Пред тога док је у служби, како је то више речено, не може полагати испите по Уредби 1100/932 у Министарству финансија. Ако је као државни чиновник положио чиновнички стручни испит у Одељењу катастра, стиче право приватне праксе тек након 15 година службе. За све друге инжењерске струке довољно је 5 година са положеним чиновничким испитом у Мин. грађевина. Тиме се Уредбом 1100 V-1932 игноришу универзитетске квалификације и чине сметње, да инжењер геодезије и културтехнике са једним положеним државним стручним испитом стекне опште право приватне праксе из читаве своје струке.

Логично би и оправдано било да се и за ту струку примене исти услови т. ј. да се у томе смислу Уредба 1100 V-1932 стави ван снаге те да аналогно Правилнику Мин. грађевина, инжењер геодезије и култур технике, са једним положеним државним стручним инжењерским испитом, стекне опште право приватне праксе из читаве струке инжењера геодезије и култур технике. Исто тако да се усвоји исти рок за прет-

ходну праксу као у Правилнику Мин. грађевина. Не усвоји ли се то, остаће и даље садашња аномалија да од око 80 инжењера геодезије и култур технике, колико их је дипломирало на томе отсеку Техничког факултета у Загребу, само један има потпуно право приватне праксе из читаве струке инжењера геодезије и култур технике. То значи, имати инжењере квалификоване за решавање најважнијих аграрно-техничких проблема, комасација, деоба земљишних заједница, парцелација, премера поред послова код жељезница, хидротехнике и др., а не дати им могућност да у приватној пракси раде све што спада у њихову инжењерску струку.

7) У Одељењу катастра има око дваестак инжењера геодезије и културтехнике који су студирали и специјално се спремали за геодетске и катастарске послове, те су најпованији и да раде и руководе пословима у Одељењу катастра. Тога ради Одељење катастра давало је и стипендије. Међутим, из неразумљивих и неоправданих разлога, њима се не даје могућност да се спремају за стручно вођење послова и попуну старешинског кадра.

Због такве персоналне политике, четири геодетска инжењера, неки од њих и са положеним државним испитом и четири године службе, напустили су службу у Одељењу катастра, а око десетак других геодетских инжењера стипендиста нису хтели ни доћи у службу у Одељење катастра — неки и по цену враћања дуга.

Да илуструјемо више изложено, навешћемо само неколико примерака. За инспекционе органе постављени су неки чиновници који немају ни завршене школске квалификације, бивши студенти технике без положеног припремног испиита на Техничком факултету.

Догодиле су се и догађају такве аномалије да се геодетским инжењерима постављају за шефове или инспекционе органе несвршени студенти или геометри — млађи и по годинама службе, а којима су ти исти инжењери у школи били наставници. Уместо да се онај део особља који по својим стручним квалификацијама квалитативно стоји највише — а то су у првом реду геодетски инжењери — оспособи за вођење послова и старешински кадар те тиме допринесе подизању квалитета катастарских радова и осети се њихов интерни утицај, они остају по страни и употребљавају се за једноставне и шаблонске послове годинама (пример: неки

су по неколико година само на триангулацији). Тиме су они нерационално искоришћени, због тога су извршени послови квалитативно слаби, економије посла на тај начин нема, а све то није у складу са интенцијама које је сам катастар себи поставио. Циљ тако никада неће бити постигнут и успркос прописа Закона о катастру.

Да Одељењу катастра нис били потребни геодетски инжењери неби давало стипендије, неби их примало у службу, а кад је то факат коме није потребан коментар, онда их треба и рационално искористити. То може бити само тако ако се геодетски инжењери, пошто прођу кроз све врсте послова, одређују за вођење послова и спремају за стручан и квалификован старешински кадар, без којег ће се неминовно остати ако се овако продужи. Њих, геодетске инжењере треба при ступању у службу и до не прођу кроз све врсте послова постављати у оним јединицама где ће им бити шефови њихове старије колеге инжењери, јер их они само могу упутити и спремити за успешно решавање свих проблема који им претстоје. Продужи ли се овако, нико више од инжењера неће ни доћи, а и сада већ ретко долазе у Одељење катастра, а чему пак то води није потребно подвлачити.

Жели ли и буде ли Господин Министар захтевао за сваки конкретан случај, Удружење ће на основу исцрпних студија дати елаборат као стручно и објективно мишљење Удружења по односном питању.

Овом приликом слободни смо предложити, Господине Министре, да изволите наредити да се образује анкетна комисија, састављена од стручњака професора универзитета и других који би многе негативне чињенице и моменте у Одељењу катастра утврдили.

У нади да ћете, Господине Министре, изволети узети у разматрање ову претставку, ми Вас молимо да и овом приликом примите уверење о нашем одличном штовању.

І Тајник:

Ing. Иво Рихтман в. р.

Претседник:

Ing. Драгутин Шај в. р.

Начелнику одељења катастра и државних добара

ДР. ЗВОНИМИРУ КРАЉУ,

БЕОГРАД

Удружење геометра и геодета Краљевине Југославије сматра за своју прву дужност да Вас поздравља као првог геометра Начелника Катастра и Шефа већине геодетског staleжа у држави, да Вам пожели успех у тешком и одговорном задатку извођења Катастра у нашој држави.

Целокупни геодетски staleж манифестује и поздравља Ваш долазак, верујући да ћете овај велики задатак извршити на корист државе, струке и геодетског staleжа. У току скоро десетогодишњег искуства били сте у најбољој могућности да упознате методе рада, систем и организацију на новом Катастарском премеру. Вама је познат став нашег Удружења, а специјално од 1932 год. од како је заведен научни систем на новом Катастарском премеру.

Удружење геометра и геодета као претставник целокупног геодетског staleжа у држави сајало је и стоји на становиште да терестричка метода радова на новом премеру као најтачнија одговара потребама наше државе, али су систем и организација имали штетних последица по тачност радова на новом премеру.

Године 1928 донесен је закон о катастру земљишта, а који је предвидео да Катастар земљишта мора имати обе пројекције — хоризонталну и вертикалну, да даде облик, положај, класу и културу сваке појединачне парцеле, дакле Законом је предвиђено да катастар има бити израђен по најтачнијој и најсавршенијој геодетској методи и да исти има служити за све техничке сврхе. За све нас је јасно да досадашњи извршени радови на новом кат. премеру не одговарају условима, јер ни издалека нису постигнути они циљеви који су чланом 1, 6, 9, 10, 11 и 12 Закона о Катастру земљишта стављени у дужност институцији катастра.

Највећи недостатак данашњег катастра је омеђавање, са привременим белегама. За Катастар земљишта су међе најважније, а које морају бити омеђане трајним видним белегама пре снимања, што до сада скоро нигде није урађено. Госпотин Начелниче, доласком Вашим на чело институције

Катастра затекли сте $\frac{3}{4}$ односно 7,400.000 хектара детаљно непремерених, с тога сматрамо за своју дужност да Вам изложено право стање, док је још на време и скренемо пажњу да продужење система рада и организације како су до сада били на новом премеру, значило би да се катастар врши само за фискалне циљеве, а прави законом предвиђени, технички циљ био би прегажен. О овоме систему и организацији Удружење геометра и геодета поднело је безброј усмених и писмених претставака, а специјално у току последње 3 године бившем Мин. и помоћнику Мин. Финансија и свим надлежним — меродавним факторима у Мин. Финансија у којима је изнело све тешке последице које ће имати катастарски премер који се по овом систему изводи. Оно је између осталог рекло „Ако кат. премер буде рађен по овом систему и овакој организацији онда ће овакав рад довести до жалосних и катастрофалних резултата Катастра, јер и поред свију рачунских слагања по правилнику дозвољених, ипак код таквог катастра биће прегажен технички а донекле и фискални циљ.

Године 1932 донесен је правилник бр. 9810, којим су радови на новом кат. премеру паушализирани. Исти је израђен без довољног проучавања, без практичног искуства, а са циљем што више хектара, уводећи да би се ово што пре постигло добар део неквалификованог особља у посао. Последице овога система јасно су се осетиле и ми данас поново се обраћамо с тачним резултатом и стеченим искуством, молећи првобитно у интересу саме институције Катастра и сврхе којој има да служи, да се овај правилник из основа измени — модифицира на следећи начин: Да се из свих срезова до сада премерених узме по неколико општина које су најтачније премерене, да се из скупа тих квалитативних општина одреди просечни минимум. Да се тачно прецизира почетак и крај радне године, односно, однос теренског према канцеларијском радном времену. Да се изврши тачно категорисање терена и предвиди бар 5 категорија, а комисију која ће категорисати терен имају сачињавати људи који су већ били на том делу терена, т. ј. Инспекциони орган, шеф секције и шеф дотичне општинске секције, или образовати комисију која ће бити независна и која ће на лицу места категорисати сваку К. О. Предвидети правилником и постотак грешака које геометар неће вр-

шити о свом трошку, а који не може бити мањи од 3% нити већи од 5%. Отпочети што више срезова да би се дала могућност веће контроле прегледа радова, а особље да се не излаже честим сеобама, а тиме ће се постићи и уштеда због ређег премештања оставити слободу кретања празничним данима и дозволити факултативан распоред дневног радног времена, јер ће се тиме створити воља за рад. Предвидети правилником само једну казну за фалсификаторе, а наиме отпуст из државне службе. Предвидети рок примопредаје елабората. Прорачунати и фиксирати према категорији терена број радне снаге и превозних сретстава. Регулисати правилником питање путних и селидбених трошкова, а наиме да се за све премештаје у свему има примењивати уредба бр. 84600/1 и да се особље постави тамо где служи. Износећи основне црте које правилник треба да предвиди, ми подвлачимо да ће минималне уштеде, жеља за што бржим убрзавањем радова, увлачењем неквалификованог особља, избегавајући битност катастра — омеђавање са трајним белегама, не радећи истовремено и обе пројекције и т. д. имати штетних последица. На основу предњег Главна годишња скупштина удружења геометра и геодета на дан 3 марта 1935 године донела је следећу резолуцију.¹⁾

Излажући ово своје гледиште, износећи у главним цртама све оно преко чега се не може и несме прећи ми као претставници целокупног геодетског staleжа а првобитно као претставници стручног удружења и овог пута износимо своје погледе са јасним доказима.

Удружење геометара, у конкретном случају, имајући пред собом човека који је све своје јавно пословање посветио геодетској струци, имајући пуно поверења да ћете правилно схватити наше тежње, да ћете уложити све могуће силе и способности своје и свих својих потчињених, да се пође бољим и срећнијим путем, да ова велика културна творевина одговори оном циљу кога је и сам закон предвидео.

Са своје стране ми Вам и као претставници Удружења и као чиновници у име геодетског staleжа свечано изјављујемо, да ћемо са своје стране учинити све што је могуће да олакшамо Ваш положај; да изведемо овај посао на задо-

¹⁾ Види геом. Гласник свеска 2. где је резолуција дословно штампана.

вољство геодетске струке, а на срећу и напредак наше до-
мовине.

Примите Господине Начелниче уверење нашег дубоког
поштовања,

Секретар,
Дим. Милачић

Претседник,
Милан Мравље

В Е С Т И

Унапређења — нов шеф технич- ког отсека

Указом Њ. В. Краља, на предлог
Министра финансија постављен је за
шефа техн. отсека г. *Стијепан Весен*
сав. мин. фин.

Ванредна Скупштина секција Вардарске бановине

Поводом ликвидације са седиштем
секције за Вардарску бановину у При-
лепу, услед завршетка теренских ра-
дова и премештаја чланова, сазвата је
ванредна седница којој су присуство-
вали сви чланови из Прилепа, док су
други оделци били заступљени по
делегатима. Скупштина је одржата
II маја у Прилепу. Претседник сек-
ције г. *Паштар Веселин*, захвалио се
је колегама на обилној посети, па је
дао реч секретару г. *Анђелићу*, који
је поднео извештај о раду управе —
извештај је прилично обилан па ћемо
донет само изводе г. колеге, Руково-
ђени основним интересима Удружења,
а угледу струке, о моралним и мате-
ријалном положају чланова, управа је
озбиљно схватила, свој задатак. На
Гл. годишњој скупштини у Загребу
заступани смо са 6 делегата. Рад
конгреса је врло обилан, тако да је
по својој организацији превазишао
све досадашње. Свака тачка дневног
решавана је једногласно, једним ре-
шењем захваљујући потпуној харма-
нији свих чланова Удружења. Ради

илустрације живота и рада геометара
на новом премеу поднели смо пред-
лог, који је једногласно усвојен на
Гл. Скупштини да се при Гл. Управи
образује одбор за прикупљање фото-
графских снимака, који ће бити од
неоцењиве вредности, за доцнија вре-
мена. Учествовали смо у истом смислу
и на Геодетској Изложби". Секција
наша броји свега 71 члана удружења.
У финансиском погледу смо у активи
за 378 динара. Културну сарадњу ко-
лико је могуће продужили смо, а
књижицу повећали новим књигама,
док смо основали и Шаховску сек-
цији, а приређивали смо неколико дру-
гарских састанака, са нарочитим пре-
давањима и т. д.

Нове године захваљујући социјал-
ном смислу чланова одржан је кон-
церт односно забава у корист геоме-
тарске читаонице са чистим приходом
од 1100 дин. На крају се каже да је
породица колеге Фогла помогнута са
550 дин., а Шћепановића са 600 дин.
Након тога је благајник г. *Пенчић*
поднео извештај о стању благајне.
Оба извештаја су примљени једно-
гласно. Развила се је дискусија о се-
дишту секције, па је донесена одлука
да то буде Охрид. Затим се присту-
пило избору нове Управе. За прет-
седника изабран је кол. *Пенчић*, за
п. претседника *Махмедбашић* и *Бисић*,
за секретара *Анђелић* и *Бандевић* а